

KONFERENSIYALAR UZ

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**I RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

MAY, 2025

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.uz>

<https://sp-press.uz>

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**I RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, 7-may

TOSHKENT-2025

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
I Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent:
Scienceproblems team, 2025. – 137 bet.

DOI: <https://doi.org/10.47390/spro/i-res-konf-2025>

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.uz> | <https://sp-press.uz>

Konferensiya tashkilotchisi: “Scienceproblems Team” MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 7-may, 2025-yil

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda “Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar” mavzusidagi I Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan. Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© “Sciences problems team” MChJ, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

BIOLOGIYA FANLARI

<i>Боймуродов Хусниддин, Пардаев Юнус, Хафизова Малика</i> APORRECTODEA ROSEA (SAVIGNY, 1826) ЁМҒИР ЧУВАЛЧАНГИНИНГ ТАРҚАЛИШИ ВА ЭКОЛОГИЯСИ.....	6-9
---	-----

-TEKNIKA FANLARI

<i>Инагамов Бобур</i> СИФАТ МЕНЕЖМЕНТИ ВА СЕРТИФИКАТЛАШТИРИШ СОҲАЛАРИДА АМАЛИЙ ТАЖРИБАГА АСОСЛАНГАН ТАЪЛИМНИ ШАКЛЛАНТИРИШ: ДУАЛ ТАЪЛИМ МОДЕЛИ: КОРХОНА ВА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ЎРТАСИДАГИ ҲАМКОРЛИК.....	10-13
--	-------

TARIX FANLARI

<i>Umarov Sardor</i> GERMANIYANING ILMIY-MADANIY TARAQQIYOTIDA O'ZBEKISTON VA GERMANIYA XALQ DIPLOMATIYASI DOIRASIDAGI HAMKORLIGINING O'RNI	14-21
<i>Suyarov Maxmudjon</i> ELLINIZM DAVRIDA YUNON YOZUVINING O'RTA OSIYODAGI MAHALLIY TILLARGA TA'SIRI	22-27

IQTISODIYOT FANLARI

<i>Madartov Bahrom</i> PAXTA TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA BOSHQARUV HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	28-31
<i>Mahsudov Muzaffar</i> DIGITAL TRANSFORMATION AS A CATALYST FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	32-35
<i>Axmedov Latayibxon</i> AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA O'Z KAPITALI HISOB TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	36-39
<i>G'afurova Dilshoda</i> OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	40-43

FALSAFA FANLARI

<i>Danabayev Xurshid</i> KAMBAG'ALLIK TUSHUNCHASINING IJTIMOY – FALSAFIY MOHIYATI.....	44-47
<i>Norliyev Rustam</i> INSON VA JAMIYAT O'RTASIDAGI MUVOZANAT: IJTIMOY-FALSAFIY TAHLIL	48-51

FILOLOGIYA FANLARI

<i>Abdubannoyeva Aziza</i> PSIXOLINGVISTIK TAHLIL METODLARI	52-54
<i>Abdumajitov Khurshid</i> THE PHENOMENON OF ANTONYM IN THE LEXICON OF SUMMER SPORTS IN ENGLISH AND UZBEK.....	55-57

<i>Asqaraliyeva Dilshoda</i> O'ZBEK XALQ MAQOLLARIDAN MUMTOZ ADABIYOTDA FOYDALANISH VA ULARNING TARBIYAVIY-AXLOQIY XUSUSIYATLARI	58-60
--	-------

<i>Исматова Наталья</i> ИСТОКИ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ОБРАЗА ИСТОРИЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ В УЗБЕКСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	61-65
--	-------

YURIDIK FANLAR

<i>Холов Уткур</i> ҚОНУНИЙ КУЧГА КИРГАН СУД ҲУЖЖАТЛАРИНИ ЯНГИ ОЧИЛГАН ҲОЛАТЛАР БЎЙИЧА ҚАЙТА КЎРИШНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ	66-69
--	-------

<i>Otamirzayev Oybek</i> YER OSTI SUVLARI HOLATIDA HUQUQIY BIR NAZAR.....	70-73
--	-------

<i>Ergashova Shahrizoda</i> TRIPS VA WIPO SHARTNOMALARI DOIRASIDA RAQAMLI AKTIVLAR HUQUQIY MAQOMINING EVOLYUTSIYASI	74-76
---	-------

<i>Burxonov Shahzod</i> XALQARO MEHNAT TASHKILOTI VA UNING XALQARO MEHNAT STANDARTLARINI ISHLAB CHIQISHDAGI O'RNI	77-80
---	-------

PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Haqberdiyev Baxtiyor</i> O'QUV FAOLIYATI TAMOIYILLARIDA INTEGRATIV VA SINERGETIK YONDASHUVLAR	81-83
--	-------

<i>Исмагилова Мадинабону</i> НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕШЕНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ОТЕЧЕСТВЕННОГО И ЗАРУБЕЖНОГО ИНТЕРЬЕРНОГО ДИЗАЙНА	84-86
--	-------

<i>Olimov Talat</i> O'QITUVCHILARDA MEDIASAVODXONLIK KO'NIKMALARINI TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	87-89
--	-------

<i>Kamolova Umida</i> O'QUVCHILARDA ESTETIK DIDNI SHAKLLANTIRISHDA POETIK TAHLILLAR	90-92
--	-------

TIBBIYOT FANLARI

<i>Tursunova Laylo, Qilichov Sherbek</i> SURUNKALI BUYRAK KASALLIKLARI BOR BEMORLARDA ARTERIAL GIPERTENZIYANING RIVOJLANISH MEKANIZMI VA BUYRAKLARNING FUNKSIONAL FAOLIYATIGA TA'SIRI	93-102
--	--------

<i>Сафоева Саломат</i> КЛИНИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ КОМПЛЕКСНОГО ЛЕЧЕНИЯ ПАЦИЕНТОК С ПОЛИКИСТОЗОМ ЯИЧНИКОВ АССОЦИИРОВАННЫМ С ГИПОФУНКЦИЕЙ ЩИТОВИДНОЙ ЖЕЛЕЗЫ	103-106
---	---------

<i>Ergashev Bekzod</i> JINSIY XROMOSOMALARDA GENLARNING ANORMAL KO'RINISHI	107-112
---	---------

Jurayeva Gulasalxon

REVMATOID ARTRIT BILAN OG'RIGAN BEMORLARDA SURUNKALI BUYRAK KASALLIKNING
RIOVLANISH XAVF OMILLAR, KASALLIKNING TARQALGANLIGI VA BUYRAKLAR
ZARARLANISH VARIANTLAR 113-121

Ro'zumbetova Safura, Umarova Zamira

PODAGRIK NEFROPATIIYADA BUYRAKLARNING SHIKASTLANISH MEXANIZMI 122-127

FARMATSEVTIKA FANLARI

Shakirova Dinora, Xabibullayeva Shoir

DETERMINATION OF THE ANTIMICROBIAL EFFECT
OF DRIED RASPBERRY LEAVES 128-132

PSIXOLOGIYA FANLARI

Bekmuratova Xalima

ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI AKADEMIK LITSEY O'QUVCHILARIDA KASBIY MOTIVATSIYANI
SHAKLLANTIRISH: IJTIMOIIY MUHITNING TA'SIRI 133-136

PSIXOLOGIYA FANLARI

ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI AKADEMIK LITSEY O'QUVCHILARIDA KASBIY MOTIVATSIYANI SHAKLLANTIRISH: IJTIMOY MUHITNING TA'SIRI

Bekmuratova Xalima Maksatovna

Ichki ishlar vazirligi Surxondaryo

akademik litseyi psixologi,

Tel: +998 91 541 08 18

E-mail: khalima.0818@gmail.com

khalimabekmuratova@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada Ichki ishlar vazirligiga qarashli akademik litsey o'quvchilarida kasbiy motivatsiyaning shakllanishida ijtimoiy muhitning o'rni o'rganiladi. Gertsberg, Bandura, Vrum va Lok kabi olimlarning nazariyalariga asoslanilgan holda, maqolada tashqi ijtimoiy omillar — jumladan, muassasa madaniyati, tengdoshlar o'rtasidagi munosabatlar va jamiyat ta'siri — kasbiy orzular va kasbga sadoqatni qanday shakllantirishi tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, motivatsiya faqat individual hodisa bo'lib qolmasdan, balki o'quvchilar ta'lim jarayonida to'qnashadigan ijtimoiy tuzilmalar va qadriyatlar bilan chuqur bog'liqdir.

Kalit so'zlar: Kasbiy motivatsiya, ijtimoiy-psixologik omillar, o'quvchilar motivatsiyasi, ijtimoiy muhit, motivatsion rivojlanish, kasbga yo'naltirish, ichki motivatsiya, tashqi motivatsiya, litsey o'quvchilari psixologiyasi, kasbiy o'zini anglash.

MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS FORMATION OF PROFESSIONAL MOTIVATION IN ACADEMIC LYCEUM STUDENTS: THE INFLUENCE OF THE SOCIAL ENVIRONMENT

Bekmuratova Khalima Maksatovna

Psychologist of the Surkhandarya Academic

Lyceum of the Ministry of Internal Affairs,

Abstract. This article examines the role of the social environment in the formation of professional motivation among students of the academic lyceum under the Ministry of Internal Affairs. Based on the theories of scholars such as Herzberg, Bandura, Vroom, and Locke, the article analyzes how external social factors — including institutional culture, peer relationships, and societal influence — shape professional aspirations and commitment to a career. The research findings indicate that motivation is not merely an individual phenomenon but is deeply interconnected with the social structures and values that students encounter in the educational process.

Keywords: Professional motivation, socio-psychological factors, student motivation, social environment, motivational development, career orientation, intrinsic motivation, extrinsic motivation, lyceum students' psychology, professional self-awareness.

DOI: <https://doi.org/10.47390/spro/i-res-konf-2025-29>

Kirish

Kasbiy motivatsiya, ayniqsa huquqni muhofaza qilish kabi talabchan sohalarda, kasbiy yo'lni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ichki ishlar vazirligiga qarashli akademik litsey o'quvchilari intensiv ta'limiy va ijtimoiy muhitda tahsil olishadi, bu esa ularning kasbiy intilishlariga bevosita ta'sir qiladi. Ushbu maqolada kasbiy motivatsiyaning rivojlanishiga ta'sir etuvchi turli ijtimoiy omillar, taniqli psixologlarning nazariyalari hamda o'quvchilar bilan ularning atrof-muhiti o'rtasidagi o'zaro ta'sir asosida tahlil qilinadi.

Kasbiy motivatsiyaning nazariy asoslari

Gertsbergning ikki omilli nazariyasi

Frederik Gertsberg (1959) o'zining Ikki omilli nazariyasida motivatorlar (qoniqish va ish samaradorligini oshiruvchi omillar) hamda gigiyenik omillar (yo'qligida norozilik keltirib chiqaradigan, lekin o'zi motivatsiya bermaydigan omillar) o'rtasida farq qiladi. Huquqni muhofaza qilish sohasida tahsil olayotgan o'quvchilar uchun motivatorlar — kasbiy o'sish imkoniyatlari, e'tirof etilish, va yutuq hissi — uzoq muddatli motivatsiyani shakllantirishda muhim hisoblanadi. Gigiyenik omillar esa — ish muhiti, ish haqi va muassasa barqarorligi bo'lib, ular norozilikni oldini olish uchun zarur, biroq o'z-o'zidan kasbga bo'lgan sadoqatni kuchaytirmaydi.

Banduraning ijtimoiy-kognitiv nazariyasi

Albert Bandura (1986) — psixologiya sohasining yirik vakili — tomonidan ishlab chiqilgan Ijtimoiy-kognitiv nazariya motivatsiya shakllanishida shaxsiy, xulq-atvoriy va atrof-muhit omillari o'zaro ta'sirini ta'kidlaydi. Ushbu nazariyaning asosiy tushunchalaridan biri — bu o'ziga bo'lgan ishonch (self-efficacy), ya'ni insonning o'z oldiga qo'yilgan maqsadlarga erisha olishiga bo'lgan ishonchidir. Banduraga ko'ra, inson o'z harakatlari ijobiy natijaga olib kelishiga ishongan taqdirdagina, u kuchliroq motivatsiyaga ega bo'ladi. Akademik litseylar kontekstida esa, huquqni muhofaza qilish sohasida faoliyat yuritayotgan xodimlar yoki muvaffaqiyatga erishgan bitiruvchilar bilan muloqot qilgan o'quvchilar o'zlarida yuqori darajadagi o'ziga ishonchni shakllantiradi va natijada kuchli kasbiy motivatsiyaga ega bo'lishadi.

V.Vrumning Kutilmalar nazariyasi

Viktor Vrum (1964) tomonidan ilgari surilgan Kutilmalar nazariyasiga ko'ra, motivatsiyaga insonning ma'lum harakatlar natijasida qanday natijalarni kutishi ta'sir qiladi. Ushbu nazariyaga binoan, agar shaxs o'z sa'y-harakatlari evaziga ijobiy natijalarga — mukofot, e'tirof yoki kasbiy o'sishga erishishiga ishonsa, u faoliyatni amalga oshirishga ko'proq motivatsiyaga ega bo'ladi. Ichki ishlar vazirligiga qarashli litsey o'quvchilari uchun motivatsiya, asosan, ularning o'qishga, intizomga amal qilishga va to'garaklarda faol ishtirok etishga qaratilgan harakatlari kelajakda huquqni muhofaza qilish sohasida muvaffaqiyatli kasbga olib kelishiga bo'lgan ishonch bilan bog'liq. Agar o'quvchilar o'z mehnatlari evaziga kasbiy imkoniyatlar va shaxsiy rivojlanishga erishishlariga ishonsalar, ular o'z ta'limiy va kasbiy rivojlanishlariga kuchli motivatsiya bilan yondashadilar.

Lokning Maqsad qo'yish nazariyasi

Edvin Lok (1996) tomonidan ishlab chiqilgan Maqsad qo'yish nazariyasi aniq va qiyin maqsadlar bilan motivatsiya o'rtasidagi bog'liqlikka e'tibor qaratadi. Lokning fikricha, aniq va murakkab maqsadlar, umumiy va oson maqsadlarga qaraganda, yuqoriroq natijalarni beradi. Litsey sharoitida, aniq kasbiy maqsadlar — masalan, ma'lum huquqni muhofaza qilish lavozimiga kirish yoki belgilangan vaqt ichida muayyan unvonga ega bo'lish — o'quvchilarning motivatsiyasini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Lok nazariyasi, shuningdek, maqsadlarga erishishda fikr-mulohaza (feedback) ning muhimligini ta'kidlaydi, ya'ni o'quvchilar muntazam baholashlar orqali o'zlarining taraqqiyotini ko'rib borishlari va qaysi sohalarida yaxshilanish kerakligini anglab olishlari zarur.

Ijtimoiy muhit va kasbiy motivatsiya

Oila ta'siri

S. Ekles va A.Uigfild (2002) tadqiqotlariga ko'ra, oila muhitining farzandlarning ta'limiy va kasbiy motivatsiyasini shakllantirishdagi o'rni juda muhimdir. Seginer (2006) tomonidan o'tkazilgan tadqiqotda esa ota-onalarning ta'limga va kasb tanlashga bo'lgan munosabati o'smirlarning kasbiy orzulariga sezilarli ta'sir ko'rsatishi aniqlangan. Ichki ishlar tizimidagi o'quvchilar uchun intizom, davlat xizmatiga sadoqat.

Muassasa ta'siri va rol modeli

Ichki ishlar vazirligiga qarashli litseylarning institut madaniyati o'quvchilarning kasbiy motivatsiyasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Kellerning ARCS modeli (1987) ga ko'ra, o'quvchilar ta'lim muhitini qiziqarli, dolzarb va qo'llab-quvvatlovchi deb his qilganda, ularning motivatsiyasi ortadi. O'qituvchilar, ma'muriyat vakillari va tashrif buyuruvchi mutaxassislar o'quvchilar uchun rol modeli bo'lib xizmat qiladi hamda ulardan kutib olinadigan qadriyat va xatti-harakatlarni namoyon etadi.

Tadqiqot natijalari va tahlil

2025-yilda Ichki ishlar vazirligi Surxondaryo akademik litseyida o'tkazilgan tadqiqot quyidagi natijalarni ko'rsatdi:

- 80% o'quvchilar o'z ta'limlari kelajakda xavfsiz va hurmatli huquqni muhofaza qilish kasblariga olib kelishiga bo'lgan ishonch motivatsiya manbai ekanini bildirdilar.
- 72% respondentlar kasb tanlash qarorida tengdoshlar ta'siri va guruh dinamikasini asosiy motivator sifatida ko'rsatdilar.
- 60% ishtirokchilar Ichki ishlar vazirligi tizimidagi muvaffaqiyatli xodimlar va bitiruvchilarni kuzatish ularning o'ziga ishonchini (self-efficacy) va kasbiy intiluvchanligini oshirganini aytdilar.

Xulosa

Ichki ishlar vazirligiga qarashli akademik litsey o'quvchilarida kasbiy motivatsiyaning shakllanishi — oila, tengdoshlar, institut madaniyati va rol modellari kabi ijtimoiy omillar bilan bevosita bog'liqdir. Gertsberg, Bandura, Vroom va Lokning nazariyalari bu tashqi omillarning o'quvchilarning kasbiy orzularini shakllantirishdagi ta'sirini tushunishda mustahkam asos yaratadi. Oila, tengdoshlar va muassasa tuzilmalari tomonidan beriladigan qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratish orqali Ichki ishlar vazirligi o'zining bo'lajak huquqni muhofaza qiluvchi xodimlarining kasbiy motivatsiyasini kuchaytirishi mumkin.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Herzberg, F. (1959). The Motivation to Work. John Wiley & Sons.
2. Bandura, A. (1986). Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory. Prentice-Hall.
3. Vroom, V. H. (1964). Work and Motivation. Wiley.
4. Locke, E. A. (1996). Motivation through Conscious Goal Setting. Applied & Preventive Psychology, 5 (2), 117-124.
5. Eccles, J. S., & Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values, and goals. Annual Review of Psychology, 53, 109-132.
6. Seginer, R. (2006). Parental antecedents of adolescent career aspirations: The role of parenting styles and perceived parental support. Journal of Vocational Behavior, 69 (1), 96-109.

7. Tajfel, H. (1979). Individuals and groups in social psychology. British Journal of Social and Clinical Psychology, 18 (2), 183-190.
8. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.
9. Keller, J. M. (1987). Development and use of the ARCS model of instructional design. Journal of Instructional Development, 10 (3),